

nání, by dolíčila své vlastní údaje nebo vyvrátila skutková tvrzení odpůrcova. Vzhledem k těmto ustanovením zákona jest jasno, že pro přednes do protokolu platí totéž, jako pro písemná podání a že tedy jest rozhodným jen obsah přednesu v protokolu, nikoliv však to, co sice bylo předneseno stranou sepisovatelem protokolu, avšak nebylo pojato do protokolu. Jest ovšem pravda, že v případě, o nějž jde, byl protokol sepsán kancelářským úředníkem, nikoliv soudcem. Avšak ani to neospravedlňuje přednes nových námitek ve výpovědním řízení po uplynutí propadné lhůty. Zda a jaké nároky vzešly žalované z toho, že nebylo postupováno podle zákona, pokud se týče z neúplné protokolace, nepřichází v tomto sporu v úvahu. Jest tu tedy jediná námitka, že byla umluvena jednoměsíční výpověď, což však nebylo prokázáno.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Dovolání, opřené o dovolací důvody čís. 2, 3 a 4 § 503 c. ř. s. právem vytýká, že odvolací soud pochybil, uznáv změnou rozsudku prvního soudu výpověď za účinnou, ježto prý nelze hleděti k námitce žalované, že její nájemní poměr se žalobkyní podléhá ochraně nájemníků a že jí proto nemůže býti dána výpověď bez soudního svolení, ana tato námitka není v protokolu o námitkách ze dne 16. října 1930, jež žalovaná v zákonné lhůtě ústně u soudu podala proti soudní výpovědi. Námitky proti výpovědi nájemní smlouvy mohou podle §§ 562, 566 c. ř. s. býti u soudu podány písemně nebo ústně ve lhůtě k tomu určené. Z toho plyne, že stačí, když žalovaná, jak bylo zjištěno, podávajíc dne 16. října 1930, tedy včas u soudu ústně námitky proti výpovědi, přednesla též skutečnosti opodstatňující onu námitku, třebaže tento přednes nedopatřením kancelářského úředníka nebyl pojat do protokolu o námitkách, což nemohlo býti na újmu straně, nanejvýš, uváží-li, že zákon připouští proti výpovědi i ústní námitky, jichž obsah byl v tomto případě zjištěn výsledkem kancelářského úředníka sepsavšího onen protokol. Ve věci soud první stolice rozhodl správně, přiznáv žalované ochranu nájemců a zrušiv z tohoto důvodu soudní výpověď, a odůvodnil toto rozhodnutí též v podstatě správně jednak poukazem k ustanovení § 6 (2) zák. o ochr. náj., jednak tím, že bylo se žalovanou po odchodu jejího manžela pokračováno v nájemním poměru.

Čís. 10678.

Právo knihovního věřitele schváliti dohodu o převzetí dluhu mezi starým a novým dlužníkem není podle německého práva časově omezeno. Schválení může se státi kdykoliv, dokonce i po zcizení nemovitosti nabyvatelem, dokud dluh zaplacením nebo jinak nezanikl. Schváliti dohodu může knihovní věřitel i jiným způsobem, než písemně, a to nejen výslovně, nýbrž i mlčky.

Vykonavatel poslední vůle jest podle německého práva již mocí svého úřadu oprávněn, by učinil za dluhující pozůstalost věřiteli oznámení podle § 416 něm. obč. zák.

Nárok na zhodnocení podle německého zhodnocovacího zákona nezaniká proti dlužníku, jehož jméno nebylo uvedeno v přihlášce; rozhoduje, zda byl skutečně osobním dlužníkem v čase přihlášky.

Před československými soudy lze uplatnit nároky na zhodnocení podle německého práva.

(Rozh. ze dne 10. dubna 1931, R I 833/30).

Na berlínské nemovitosti vážla od roku 1899 pohledávka 40.000 marek říšské měny. Tato pohledávka byla postoupena žalobkyním dne 27. února 1904. Dne 31. srpna 1922 nabytí nemovitosti od Viléma S-a žalovaný, jenž podle kupní smlouvy převzal dluh 40.000 marek. Dne 14. prosince 1922 vyplatil žalovaný žalobkyním jistinu 40.000 ř. m., načež byla hypoteka vymazána. Žalobou, o niž tu jde, domáhaly se žalobkyně na žalovaném na základě říšskoněmeckých předpisů o dohodnocení zaplacení 9.975 něm. říšských marek, a to z těchto důvodů: Hypotékou zajištěná osobní pohledávka hodnotí se podle § 9 zákona o dohodnocení ze dne 16. července 1925 podle předpisů §§ 4, 5 a 8. Nároku proti žalovanému nabyly žalobkyně dne 27. února 1904, tedy před 1. lednem 1928 a jest dohodnocení za základ položití podle § 2 zákona peníz v zlatých markách z 40.000 marek. Měly proto žalobkyně obdržeti 25%, tudíž 10.000 marek. Jelikož hodnota platby ze dne 14. prosince 1922 24.96 marek, se odpočítá, mají žalobkyně od žalovaného obdržeti 9.975 něm. říšských marek. Své nároky ohlásily žalobkyně podle § 16 cit. zák. až do 1. ledna 1926 včas a žalovaný tomuto ohlášení neodporoval. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Žalobkyně odvozují žalobní nárok z toho, že se žalovaný stal jejich osobním dlužníkem, převzav hypotekární dluh 40.000 marek říšské měny k zaplacení ze svého. Pokud jde o vznik dlužního poměru mezi stranami jest věc posuzovati podle § 37 obč. zák. podle zákonů místa, kde jednání bylo uzavřeno, tudíž podle německého občanského zákoníka. Jest sice zjištěno, že žalovaný při koupi nemovitosti na započtení tržové ceny převzal vloženou hypoteku 40.000 marek říšské měny jako jediný dlužník. Avšak tímto převzetím hypotekárního dluhu nestal se ještě osobním dlužníkem. Neboť, přebírá-li nabyvatel pozemku podle smlouvy se zcizitelem zcizitelův dluh, pro který jest zřízena hypoteka na nemovitosti, může podle § 416 něm. obč. zák. věřitel převzetí dluhu schváliti jen, dal-li mu zcizitel o něm zprávu. Toto sdělení zcizitele může nastati teprve, až nabyvatel jest zapsán jako vlastník v pozemkové knize, a musí se státi písemně a obsahovati poukaz, že nabyvatel vstupuje na místo dosavadního dlužníka, neprohlásí-li věřitel odpor do šesti měsíců (6). Žalobkyně tvrdí, že se toto oznámení stalo při rozmluvě ústně ihned po koupi Vilémem S-em, který zemřel dne 24. října 1924, již se účastnil jen on a žalobkyně. Takovéto ústní sdě-

lení však nestačí vzhledem k ustanovení německého občanského zákoníka k založení osobního dluhu. Musí se státi sdělení písemně, a to zcizitelem samým. K tomu uvádějí žalobkyně, že se kromě ústního sdělení stalo sdělení dodatečně výměnou dopisů ze dne 7. a 11. srpna 1928. Soud však dospěl k přesvědčení, že v čase odeslání těchto dopisů vůbec již tu nebyl hypotekární dluh 40.000 marek říšské měny, a nemohl býti v této době žalovaným již převzat, a toto převzetí žalobkyněmi teprve dodatečně schváleno. Zplnomocnění Karla S-a zesnulým Vilémem S-em k písemnému sdělení ze dne 7. srpna 1928 se nestalo a tím, že Karel S. byl vykonatelem poslední vůle zesnulého, není zplnomocnění to opodstatněno. Ze všech těchto okolností vysvitá a nabyt soud přesvědčení, že se ke vzniku osobního dluhu žalovaného písemné sdělení nutné podle zákona nestalo včas a že se tudíž žalovaný nestal osobním dlužníkem žalobkyně. Jelikož není splněn tento nevyhnutelně nutný předpoklad žalobního nároku, bylo žalobu zamítnouti. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl. D ů v o d y : Stanovisko procesního soudu, že, pokud přichází v úvahu právo hmotné, jest tento spor rozhodnouti podle předpisů německého práva, jest ovšem správné. Jde v souzeném případě o právní poměr, založený na právních jednáních, jež se vztahují k nemovitosti v Německu a jež se stala na území Německé říše. Jest proto podle § 37 obč. zák. použití práva německého, tudíž nejen ustanovení německého občanského zákoníka, nýbrž i předpisů zákona o zhodnocení ze dne 16. července 1925 ř. zák. I. 117 a novely k němu ze dne 9. července 1927 ř. z. I. 171. Žalobkyně samy doznávají, že jejich pokus, by došly uspokojení svého nároku na zhodnocení z nemovitosti, jež tvořila dříve zástavu pro jejich pohledávku, selhal, poněvadž žalovaný nemovitost tu zatím prodal, a že jim proto nezbývá, než aby se pro svůj nárok hojily na žalovaném jako na dlužníku osobním. Právem proto se zabýval procesní soud v první řadě otázkou, zda se stal žalovaný osobním dlužníkem žalujících, čili nic. Své stanovisko, že se žalovaný stal jejich osobním dlužníkem, čerpaly žalobkyně ze tří skutečností: a) především z toho, že žalovaný při koupi nemovitosti od Viléma S-a dne 28. dubna 1922 převzal proti němu závazek, že jejich knihovní pohledávku sám zaplatí, b) dále z toho, že jim Vilém S., pokud se týče jeho pozůstalost v roce 1928 převzetí knihovního dluhu žalovaným písemně oznámil a že převzetí to schválily a c) posléze z toho, že toto převzetí dluhu schválily i v roce 1922 hned potom, když žalovaný od Viléma S-a nemovitost koupil. Ad a). Že se žalovaný tímto způsobem osobním dlužníkem žalujících nestal, vyložil zcela správně již soud procesní. Proti stanovisku žalujících mluví ustanovení §§ 415 a 416 obč. zák. podle nichž dohoda mezi dlužníky o převzetí dluhu, dokud k němu věřitel nepřistoupí, jeví právní účinek jen mezi nimi. Ad b). Žalobkyním jest dáti za pravdu, že právo knihovního věřitele ke schválení dohody o převzetí dluhu mezi starým a novým dlužníkem není časově omezeno a že schválení to se může státi kdykoliv, ba dokonce i po zcizení nemovitosti nabyvatelem, dokud dluh zaplacením nebo jinak

nezanikl. To vyplývá z úvahy, že nabyvateli nemovitosti, jenž se zciziteli zavázal, že dluh věřiteli zaplatí (§ 416 něm. obč. zák.) může být lhotejno, zda je dlužníkem svého předchůdce ve vlastnictví nemovitosti, či přímým dlužníkem věřitelovým, poněvadž se tím jeho postavení nikterak nezhoršuje. Na rozdíl od soudu procesního jest žalobkyním přisvědčiti i v tom, že podle německého práva jest vykonavatel poslední vůle již mocí svého úřadu oprávněn, by učinil za dluhující pozůstalost věřiteli oznámení podle § 416 něm. obč. zák. To vyplývá z ustanovení §§ 2205 a 2206 něm. obč. zák. Nelze posléze souhlasiti ani s dalším stanoviskem napadeného rozsudku, že zaplacení a výmaz pohledávky žalujících je uplatňování jejich nároku na závadu. Zaplacení a výmaz staly se dne 14. prosince 1922, pokud se týče dne 11. listopadu 1923 a platí tu proto předpis § 15 zákona o zhodnocení podle něhož placení dluhu v době od 15. června 1922 do 14. února 1924 nemá vliv na zhodnocovací nárok. Než z toho všeho nic pro žalobkyně neplyne. Podle německého zákona o zhodnocení je hlavní podmínkou uplatňování nároku na zhodnocení, by věřitel přihlásil svůj nárok u úřadu zhodnocovacího do 1. ledna 1926 (§ 16). Novela k tomuto zákonu připouští pro zmeškání této lhůty navrácení v předešlý stav, byla-li přihláška učiněna do datečně do 1. října 1927. Žalobkyně, jak tvrdí, přihlásily svůj nárok na zhodnocení před 1. lednem 1926 a jest proto jejich přihlášku posuzovati podle doby přihlášky. Přihláška zakládá pro věřitele právo na zhodnocení jeho nároku jen proti tomu, kdo byl jeho dlužníkem již v době přihlášky. Proto, kdyby bylo došlo k oznámení a k schválení dohody o převzetí dluhu mezi Vilémem S-em a žalovaným u žalobkyně teprve v roce 1928, bylo by to bez právního významu a žalovaný by nemohl býti s úspěchem žalován na zhodnocení pohledávky žalobkyň. Ad c). Jinak má se však věc v tomto případě. Základní chybou napadeného rozsudku je právní názor procesního soudu, že knihovní věřitel, chce-li schváliti dohodu o převzetí dluhu, k níž došlo při zcizení nemovitosti mezi zcizitelem a nabyvatelem, nemůže tak učiniti jinak než písemně, jak to nařizuje § 416 něm. obč. zák. Tomu tak není, neboť i podle německého práva i podle práva zdejšího může knihovní věřitel dohodu schváliti i jiným způsobem, a to nejen výslovně, nýbrž i mlčky. To vyplývá nejen z ustanovení §§ 415 a 416 něm. obč. zák., nýbrž i z předpisů §§ 1405 a 1408 zdejšího občanského zákoníka, z nichž lze vyčísti, že účelem ustanovení § 416 něm. obč. zák., pokud se týče § 1408 obč. zák. není schválení dohody o převzetí dluhu věřitelem ztěžovati, nýbrž je naopak usnadniti a zjednodušiti tím, že se o věřiteli, jenž se na výzvu zcizitelovu o převzetí dluhu do určité lhůty nevyjádří, má za to, že s převzetím tím souhlasí. Žalobkyně ve sporu původně tvrdily, že jim bylo učiněno oznámení podle § 416 něm. obč. zák. hned v roce 1922, když Vilém S. nemovitost, na níž měly svou pohledávku zajištěnou, prodal žalovanému a že této dohodě neodepřely schválení. Toto své tvrzení žalobkyně pozměnily a uvedly, že jim Vilém S. oznámil dohodu dlužníků o převzetí dluhu hned po zcizení nemovitosti v roce 1922 ústně a že toto převzetí dluhu žalovaným schválily. Je-li tomu tak, nelze žalovanému v poměru

k žalobkyním upříti postavení dlužníka osobního a, poněvadž by byl žalovaný v případě tom osobním dlužníkem již v době, kdy žalobkyně učinily přihlášku, byl by nárok na zhodnocení jejich pohledávky, jsou-li splněny i ostatní podmínky, odůvodněn. Poněvadž se soud procesní následkem svého mylného právního nazírání na věc otázkou, zda žalobkyně schválily dohodu Viléma S-a se žalovaným o převzetí dluhu již v roce 1922, nezabýval a potřebná zjištění v tom směru neučinil, nezbylo než na oprávněné odvolání žalujících napadený rozsudek podle § 496 c. ř. s. zrušiti a soudu procesnímu uložiti, by řízení v tomto směru doplnil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu žalovaného.

D ů v o d y:

Rekurs navrhuje změnu napadeného usnesení potvrzením rozsudku první stolice, což není možné, neboť civ. řád soudní nedovoluje, by druhá soudní stolice byla při rozhodnutí věci vůbec opomenuta. Ani návrh na zrušení usnesení není oprávněn, neboť odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce. Důsledkem toho je třeba doplniti řízení naznačeným způsobem. Výměna dopisů ze dne 7. a 11. srpna 1928 nemá právní účinek předpokládáný žalobkyněmi. Žalobkyně přednesly, že žalovaný nepodal odpor proti přihlášce na zhodnocení. Také z toho dovozují žalobkyně, že žalovaný byl již v roce 1927, kdy bylo vydáno osvědčení (Bescheinigung), osobním dlužníkem, neboť v osvědčení tom je výslovně označen jako takový. Podle § 16 zák. o zhodn. stane se zhodnocení skutkem jen, když nárok byl v čas přihlášen, a to může míti právní účinek jen proti tomu, kdo v čas přihlášky byl osobním dlužníkem. Není právně možné, by si věřitel vymohl osvědčení, že osobní dlužník nepodal odpor, a teprve dodatně postaral se o to, by se osoba, označená v přihlášce jako osobní dlužník, jím stala skutečně podle § 416 něm. obč. zák. Nebyl-li tudíž žalovaný již dříve osobním dlužníkem, nestal se jím teprve vydáním osvědčení. To však nestačí k rozhodnutí sporu, naopak vyložil odvolací soud správně předpisy §§ 415 a 416 něm. obč. zák., a je proto nutné doplnění sporu podle napadeného usnesení. Především nevyžadují tyto předpisy, by se věřitelovo schválení stalo písemně. Tato forma jest podle druhé věty druhého odstavce § 416 předepsána pro sdělení, jež má učiniti zcizitel věřiteli (srovnej první větu prvního odstavce). Význam tohoto předpisu proti § 415 záleží v tom, že se schválení může státi mlčky, ovšem předpokládá se v tomto případě, že se sdělení stalo způsobem vytčeným v § 416 druhý odstavec, t. j. písemně a s určitým poukazem. Z toho však ještě neplyne, že věřitel nemůže schváliti převzetí dluhu, o němž se dozvěděl jiným způsobem. Postačí, že se věřitel dozvěděl o dohodě mezi zcizitelem a nabyvatelem a že s ní projevil souhlas. K převodu dluhu na žalovaného jako osobního dlužníka stačily by proto skutečnosti tvrzené žalobkyněmi, že byly ústně zpraveny o převodu, a že převod ten hned schválily. Zda se tak skutečně stalo, bude záležitosti na skutkových zjištěních. Nejvyšší soud nemůže se zabývati vývody rekursu o tom, že se schválení nestalo vůbec,

po případě zda může býti vůbec dokázáno. Úvaha a rozhodnutí o tom náleží do jednání o sporné otázce, zda žalobkyně schválily dohodu o převzetí dluhu již v roce 1922, a o tom musí uvážiti a rozhodnouti nejprve soud prvního stupně. Neoprávněné jsou i další vývody rekursu. Z německého zákona o zhodnocení nelze vyčísti, že nárok na zhodnocení zaniká proti osobnímu dlužníku, jehož jméno nebylo uvedeno v přihlášce. Rozhodné jest jen, že žalovaný byl skutečně osobním dlužníkem v čase přihlášky. V tomto případě nezáleží na tom, byl-li v přihlášce jako osobní dlužník uveden někdo jiný a byla-li přihláška dodatečně opravena. Záleží jen na skutečném právním stavu v čase přihlášky, pokud se stala v zákonné lhůtě (§ 16 zák.) Je pravda, že se prodávatelovo sdělení podle § 416 něm. obč. zák. může státi s právním účinkem teprve, až je nabyvatel jako vlastník zapsán v pozemkové knize, ale to platí jen o sdělení, jež má mít právní účinek podle § 416, t. j. kde se mlčení věřitelovo na scizitelovo oznámení učiněné podle první věty předpisu toho pokládá za souhlas. V souzeném případě jde však o tvrzení žalobkyň, že jim byla sdělena dohoda dlužníků o převzetí dluhu hned v roce 1922 a že schválily toto převzetí dluhu žalovaným. Tato skutečnost může býti rozhodující pro souzený spor a proto musí býti dále o ní jednáno. Otázkou splatnosti zažalované jistiny nižší soudy se výslovně nezabývaly. Podle § 25 zák. o zhodn. zůstávají nezměněna ustanovení smluv. Podle skutkového přednesu žalovaného bylo v dluhopisu stanoveno, že zápůjčka jest hned splatná, neplatí-li dlužník úroky. Podle § 28 zákona je zhodnocovací částka zúročitelná ode dne 1. ledna 1925. Byl-li žalovaný skutečně osobním dlužníkem v čase přihlášky a neplatil-li úroky ze zhodnocovací částky podle § 28 zák., stala se zajisté celá zhodnocovací částka splatnou již přede dnem 1. ledna 1922. Nelze proto aspoň již nyní uznati žalobu za předčasnou, pokud jde o samu zhodnocovací částku. Ovšem bude nutno po této stránce jednati dále o věci. Nejvyšší soud uznává důsledně, že lze před zdejšími soudy uplatniti nároky na zhodnocení podle německého práva. Plyne to již z § 37 obč. zák., jenž umožnil použití cizího práva i před zdejšími soudy. Nelze proto vyloučiti nárok na zhodnocení jen proto, že je stanoven právem německým.

Čís. 10679.

Převzala-li akciová společnost podniky veřejné obchodní společnosti a jejich provoz, stát dal svolení ke zřízení akciové společnosti a tato společnost byla zapsána do rejstříku, přestala veřejná obchodní společnost jako taková. Byla-li veřejná obchodní společnost vymazána z rejstříku, mohlo by býti o případném obnovení zápisu této společnosti uvažováno teprve po odklizení akciové společnosti.

Rejstříkový soud nemůže v oboru své působnosti rozhodovati o tom, zda byla akciová společnost zřízena právem čili nic; o tom rozhoduje správní úřad. Rejstříkový soud přezkoumává jen, zda jsou ve společenské smlouvě předpisy pojící se k její podstatě. Jen vady dotýkající